TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2005. gada 8. septembrī *

Lieta C-40/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Korkein oikeus* (Somija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 30. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 3. februārī, krimināllietā pret

Syuichi Yonemoto.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), E. Juhāss [*E. Juhász*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 13. janvārī,

* Tiesvedības valoda — somu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— S. Jonemoto [*S. Yonemoto*] vārdā — P. Jenti [*P. Jäntti*], *asianajaja*,

— *Virallinen syyttäjä* (prokuratūras) vārdā — J. Kivisto [*J. Kivistö*], prokurore Helsinku pirmās instances tiesā,

— Somijas valdības vārdā — T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāve,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un R. Lūsli-Suransa [*R. Loosli-Surrans*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — B. Šima [*B. Schima*] un P. Ālto [*P. Aalto*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 10. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija direktīvu 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām (OV L 207, 1. lpp.), kā arī EKL 28. un 30. pantu.

2 Šis prejudiciālais lūgums tika iesniegts saistībā ar krimināllietu, kas ierosināta pret S. Jonemoto kā tādas mašīnas importētāja pārstāvi, kas bija pamatā darba negadījumam, kura rezultātā nopietni cieta kāds tās lietotājs.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Direktīva 98/37 nosaka veselības aizsardzības un drošības pamatprasības attiecībā uz mašīnām. Tā aizvieto un konsolidē vairākas reizes grozīto Padomes 1989. gada 14. jūnija direktīvu 89/392/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām (OV L 183, 9. lpp.).

4 Direktīvas 98/37 2. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā noteikto mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā tikai tad, ja, pareizi uzstādot un ekspluatējot, tās neapdraud cilvēku [..] veselību un drošību [..].

2. Šī direktīva neskar dalībvalstu tiesības, pienācīgi ievērojot Līgumu, noteikt prasības, ko tās uzskata par vajadzīgām, lai nodrošinātu cilvēku un jo īpaši strādnieku aizsardzību minēto mašīnu vai drošības sastāvdaļu lietošanas laikā, pieņemot, ka tas nenozīmē, ka mašīnas vai drošības sastāvdaļas ir pārveidotas tā, kā šajā direktīvā nav paredzēts."

5 Saskaņā ar Direktīvas 3. pantu:

"Mašīnas un drošības sastāvdaļas, uz kurām attiecas šī direktīva, atbilst veselības aizsardzības un drošības būtiskajām prasībām, kas izklāstītas I pielikumā."

6 Minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir precizēts:

"1. Dalībvalstis to teritorijā neaizliedz, neierobežo un nekavē šīs direktīvas prasībām atbilstīgu mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā."

7 Saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 1. un 2. punktu:

"1. Turpmāk uzskaitītos ražojumus dalībvalstis uzskata par atbilstīgiem visiem šīs direktīvas noteikumiem, to skaitā II nodaļā noteiktajām atbilstības pārbaudes procedūrām:

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums un II pielikuma A punktā minētā EK atbilstības deklarācija,

— drošības sastāvdaļas, kurām ir II pielikuma C punktā minētā EK atbilstības deklarācija.

Ja nav saskaņotu standartu, dalībvalstis veic visus pasākumus, ko tās uzskata par vajadzīgiem, lai informētu ieinteresētās puses par esošajiem valsts tehniskajiem standartiem un noteikumiem, ko uzskata par svarīgiem vai būtiskiem I pielikumā minēto drošības un veselības aizsardzības būtisko prasību pareizai izpildei.

2. Ja valsts standarts, transponējot saskaņotu standartu, uz kuru *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ir publicēta atsauce, attiecas uz vienu vai vairākām drošības būtiskajām prasībām, uzskata, ka saskaņā ar šo standartu ražotās mašīnas vai drošības sastāvdaļas atbilst attiecīgajām būtiskajām prasībām.

Dalībvalstis publicē atsauces uz valsts standartiem, kuros transponē saskaņotos standartus.

[..]"

8 Direktīvas 98/37 7. pantā ir paredzēts:

"1. Ja dalībvalsts konstatē, ka, lietojot

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums,

vai

— drošības sastāvdaļas, kurām ir EK atbilstības deklarācija,

var apdraudēt cilvēku [..] drošību, tā veic visus vajadzīgos pasākumus, lai tādas mašīnas vai drošības sastāvdaļas izņemtu no tirgus, aizliegtu to piedāvāšanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un lietošanu vai ierobežotu to brīvu apriti.

Dalībvalstis nekavējoties informē Komisiju par visiem šādiem pasākumiem, pamatojot tos [..].

[..]

3. Ja

— uz mašīnām, kuras neatbilst prasībām, ir "CE" marķējums;

— drošības sastāvdaļai, kura neatbilst prasībām, ir EK atbilstības deklarācija,

kompetentā dalībvalsts attiecīgi vēršas pret marķētāju vai deklarācijas sastādītāju, lai arī kas tas būtu, un par to informē Komisiju un pārējās dalībvalstis.

[..]"

9 Minētās direktīvas 8. pants noteic:

"1. Lai apliecinātu, ka mašīnas vai drošības sastāvdaļas atbilst šai direktīvai, ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim par visām ražotajām mašīnām un drošības sastāvdaļām pēc II pielikuma attiecīgi A vai C punktā dotā parauga jāsastāda EK atbilstības deklarācija.

Turklāt attiecībā uz atsevišķām mašīnām ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētiem pilnvarotajiem pārstāvjiem mašīnas jāmarķē ar "CE" zīmi.

2. Pirms piedāvāšanas tirgū ražotājs vai viņa Kopienā reģistrēts pilnvarotais pārstāvis:

[..]

b) iesniedz mašīnu paraugus VI pielikumā minētajai EK tipa pārbaudei, ja šīs mašīnas ir minētas IV pielikumā un ražotājs nenodrošina vai tikai daļēji nodrošina to atbilstību 5. panta 2. punktā minētajiem standartiem, vai arī, ja tādu standartu nav;

[..]

4. [..]

Ja piemēro 2. punkta b) apakšpunktu [..], EK atbilstības deklarācija apliecina atbilstību paraugam, kas iesniegts EK tipa pārbaudei.

[..]"

10 Direktīvas 98/37 I pielikuma 1.7.3. punktā ir paredzēts, ka visas mašīnas jāmarķē, salasāmi un neizdzēšami norādot vismaz šādus datus — ražotāja vārdu (nosaukumu) un adresi, "CE" marķējumu, sēriju vai tipu, sērijas numuru, ja tāds ir, un ražošanas gadu. Saskaņā ar šo pašu punktu uz mašīnas jānorāda arī visa informācija par tās tipu un lietošanas drošību, piemēram, rotējošo daļu ātrums.

11 Direktīvas I pielikuma 1.7.4. punkta a)–d) apakšpunktā ir paredzēts:

"a) Visām mašīnām jābūt līdzi instrukcijām [..].

b) instrukcijas jāsastāda ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim vienā no Kopienas valodām. Nododot mašīnas ekspluatācijā, visām mašīnām jāpievieno instrukciju tulkojums tās valsts valodā vai valodās, kurā šīs mašīnas paredzēts lietot, un instrukcijas oriģinālvalodā. Tulkošana jāveic ražotājam vai viņa Kopienā reģistrētam pilnvarotajam pārstāvim, vai personai, kura mašīnu ievieš attiecīgās valodas apgabalā [..].

c) instrukcijās jāiekļauj zīmējumi un diagrammas, kā arī visi noderīgie norādījumi, it īpaši attiecībā uz drošību, kas nepieciešami nodošanai ekspluatācijā, apkopei, apskatei, pareizas darbības pārbaudei un, ja vajadzīgs, mašīnas labošanai.

d) nekādi dokumenti, kas apraksta mašīnas, nedrīkst būt pretrunā ar instrukcijām drošības jautājumos [..]."

12 Direktīvas 98/37 II pielikuma A punktā ir precizēts:

"EK atbilstības deklarācijā jāiekļauj šādas ziņas:

— ražotāja vai viņa Kopienā reģistrēta pilnvarotā pārstāvja vārds vai nosaukums un adrese [..],

— mašīnas apraksts [..],

— visi attiecīgie noteikumi, kuriem mašīna atbilst [..],

— ja vajadzīgs, pilnvarotās iestādes nosaukums un adrese un EK tipa pārbaudes sertifikāta numurs,

[..]

— ja vajadzīgs, norāde uz saskaņotajiem standartiem,

— ja vajadzīgs, lietotie valsts tehniskie standarti un parametri,

— ziņas par personu, kas ir tiesīga parakstīties ražotāja vai viņa pilnvaroto pārstāvju vietā."

13 Saskaņā ar minētās direktīvas II pielikuma A punktā iekļauto piezīmi 1. lpp. lejasdaļā:

"[EK atbilstības deklarācija] jāsastāda tajā pašā valodā, kurā instrukciju oriģināli [..], un tai jābūt drukātā veidā vai rakstītai ar drukātiem lielajiem burtiem. Tai jāpievieno tulkojums vienā vai vairākās oficiālajās valodās, ko lieto valstī, kur mašīnu paredzēts lietot. Šim tulkojumam jābūt saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas uz instrukciju tulkojumiem."

Valsts tiesiskais regulējums

14 Likuma par drošību darba vietā (*työturvallisuuslaki*) 40. pants redakcijā, kas bija spēkā faktu rašanās brīdī pamata lietā, ir formulēts šādi:

"Mašīnas, darbarīka vai citas tehniskas ierīces ražotājs, importētājs vai pārdevējs, vai jebkura cita persona, kas šo priekšmetu nodod tālāk, lai piedāvātu to tirgū vai lietotu, nodrošina, lai:

1) laikā, kad šis priekšmets tiek piedāvāts tirgū, vai laikā, kad tas tiek piegādāts, lai to izmantotu šajā valstī, tas neradītu nelaimes gadījuma risku vai neapdraudētu veselību, ja šis priekšmets tiek izmantots atbilstoši tā mērķiem;

2) tas būtu projektēts, izgatavots un vajadzības gadījumā pārbaudīts saskaņā ar konkrētajiem to reglamentējošiem tiesību aktiem, un

3) tas būtu aprīkots ar drošības ierīcēm, kas nepieciešamas tā ikdienas lietošanai, kā arī lai tas būtu marķēts un saturētu citas norādes, kas apstiprina tā atbilstību standartiem.

Prece ir jāpiegādā kopā ar attiecīgām instrukcijām par tās uzstādīšanu, izmantošanu un apkopi. Šajās instrukcijās vajadzības gadījumā ir jāietver norādes par preces tīrīšanu, labošanu un ikdienas noregulēšanu, kā arī par procedūrām, kas jāveic gadījumā, kad tā nedarbojas. Drošības ierīču koncepcijā ir jāņem vērā šo uzdevumu veikšana."

15 Saskaņā ar Somijas krimināLkodeksu par šo noteikumu pārkāpumu, kas ir izdarīts vai nu tīši vai aiz nevērības, var krimināltiesiski sodīt vai nu kā par darba drošības pārkāpumu, slepkavību nevērības dēļ, miesas bojājumu nodarīšanu nevērības dēļ, vai kā par slepkavību vai miesas bojājumu nodarīšanu smagas nevērības dēļ.

16 Papildus šiem krimināLsodiem Likuma par drošību darba vietā 40. pantā paredzēto pienākumu neievērošana saskaņā ar Likumu par zaudējumu atlīdzību (*vahingonkorvauslaki*) rada pienākumu atlīdzināt nodarītos zaudējumus.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

17 Sabiedrība *Ama-Prom Oy*, kuras ģenerāldirektors ir S. Jonemoto, importē mašīnas, ieskaitot štances. 1995. gadā *Ama-Prom Oy* Somijā ieveda Francijas sabiedrības *Amada Europe* ražoto štanci un pārdeva to Somijas sabiedrībai *Peltitarvike Oy*.

18 Laikā, kad šī štance tika ievesta, tai bija "CE" marķējums. Ražotājs šai mašīnai bija izdevis atbilstības deklarāciju, kura bija formulēta šādi:

The undersigned manufacturer AMADA EUROPE [adrese] certifies that the new below designated equipment: hydraulic press-brake 80.25 type ITS2 n°Series B50412 complies with the regulations applicable to it:

— *European Reference: 89/392/EEC Directive*

— *European Standards: EN 292-1, EN 292-2, EN 294, EN 349, EN 418, EN 457, EN 60204.*

The AIF/S, Organism authorized by the act from the Labour Department on 11/08/1992 has granted a type-tested certificate of conformity CE for the machine of the ITS2 type under the number 384-090A-0004-11-94 (n°AIF/S), on 8/11/1994.

19 Tomēr *Helsingin käräjäoikeus* [Helsinku Pirmās instances tiesa] attiecībā uz šo mašīnu konstatēja šādus faktus:

— kad ar atslēgu darbināmais slēdzis atradās 2. pozīcijā, mašīnu varēja darbināt pilnā režīmā ar pedāļa palīdzību;

— nospiežot procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzēto ierīci, tika pārtraukta tikai kontroles strāvas padeve, bet mašīna palika zem sprieguma un hidrauliskais sūknis turpināja darboties;

— procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētās ierīces kontakti, kad tai pieskārās, atvērās par vismaz vienu milimetru. Ierīci vajadzēja piespiest vēl par vairākiem milimetriem, iekams tā tika bloķēta. Procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce bija nekustīga;

— mašīnai pievienotā lietošanas instrukcija nebija pilnībā sastādīta somu valodā. Kontroles panelis neatbilda lietošanas instrukcijā norādītajam, un lietošanas instrukcija bija pārāk īsa un nepilnīga, lai mašīnu varētu droši lietot;

— mašīna tika regulāri lietota ar kājas pedāļa palīdzību, kam ir atklāta mašinērija, un ātrā darba režīmā, kaut gan tā nebija aprīkota ar citām drošības ierīcēm rokas savainojumu novēršanai kā vien ar bimanuālu kontroles ierīci, kas saskaņā ar *Peltitarvike Oy* uzņēmumā pieņemtajām darba metodēm parasti netika izmantota;

— procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce tika izmantota arī mašīnas apstādināšanai, lai nomainītu ierīces asmeņus, kas tika veikts gandrīz katru dienu, kaut gan procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce nebija tam domāta. Lai nodrošinātu drošību, vajadzēja izslēgt strāvu vai izvēlēties lēnu darba režīmu, izmantojot uz kontroles paneļa izvietoto atslēgas slēdzi.

20 1998. gada 17. novembrī Raine Poiri [*Raine Pöyry*], sabiedrības *Peltitarvike Oy* darbinieks, cieta smagā negadījumā savā darba vietā, palīdzot meistaram Urpo Pursiainenam [*Urpo Pursiainen*] nomainīt attiecīgās štances asmeņus. Šim nolūkam U. Pursiainens bija iedarbinājis procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzēto ierīci, lai izslēgtu strāvu. Šīs darbības laikā R. Poiri netīšām pieskārās mašīnas pedālim. Lai gan procesa apturēšanai ārkārtas gadījumos paredzētā ierīce bija izslēgusi strāvu, pieskaršanās pedālim izraisīja pēkšņu strāvas kustību, kā rezultātā R. Poiri tika nogriezti astoņi pirksti, kas bija atradušies starp asmeņiem.

21 *Käräjäoikeus*, izskatot lietu, par Likuma par drošību darba vietā 40. panta pārkāpumu un aiz nevērības nodarītiem miesas bojājumiem piesprieda S. Jonemoto samaksāt naudas sodu 30 dienu algas apmērā, kā arī atlīdzināt R. Poiri zaudējumus, kas kopā ar procentiem veido EUR 26 953,80. Minētā tiesa par tā paša likuma 40. panta pārkāpumu un aiz nevērības nodarītiem miesas bojājumiem notiesāja arī sabiedrības *Peltitarvike Oy* vadītāju un U. Pursiainenu, piespriežot arī viņiem atlīdzināt R. Poiri nodarītos zaudējumus.

22 Izskatot apelācijas sūdzību, *Helsingin hovioikeus* [Helsinku Apelācijas tiesa] apstiprināja S. Jonemoto notiesāšanu. Tā piesprieda S. Jonemoto naudas sodu 50 dienu algas apmērā un EUR 21 908,16 samaksu kā zaudējumus, ieskaitot procentus.

23 *Käräjäoikeus* un *hovioikeus* uzskatīja, ka S. Jonemoto kā importētāja pārstāvis bija daļēji atbildīgs par defektiem, kas veicināja nelaimes gadījuma rašanos, kurā cieta R. Poiri. Minētās tiesas uzskata, ka importētājam vajadzēja nodrošināt, lai piegādātās un izmantotās mašīnas būtu projektētas un izgatavotas saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem. Lai importētājs pilnībā izpildītu šo pienākumu, nepietiek ar to vien, ka mašīnai ir "CE" marķējums un ka ražotājs ir rakstiski apliecinājis, ka mašīna atbilst spēkā esošajām normām.

24 S. Jonemoto iesniedza apelāciju *Korkein oikeus* [Augstākā tiesa], lūdzot atcelt apsūdzību un piespriesto zaudējumu, ieskaitot procentus, atlīdzību. Pakārtoti viņš lūdza samazināt viņam piespriesto sodu un zaudējumu atlīdzības, ieskaitot procentus, apmēru.

25 S. Jonemoto nepiekrīt nostājai, saskaņā ar kuru importētājam pašam ir jānodrošina, lai mašīna būtu projektēta un izgatavota atbilstoši atzītajām normām, pat ja tai ir "CE" marķējums un atbilstības deklarācija, un ir pievienotas tās lietošanas un apkopes instrukcijas. S. Jonemoto uzskata, ka Somijas administratīvās un tiesu iestādes, nepārkāpjot EKL 28. pantu, nevar prasīt, lai importētājs Somijā pārbaudītu tādas mašīnas paraugu, kas ir apstiprināts citā dalībvalstī un kuram ir "CE" marķējums. Importētāja pienākums ir tikai nodrošināt, ka ražotājs saskaņā ar Kopienu tiesību noteikumiem ir sertificējis attiecīgās mašīnas veidu kompetentā iestādē, ir piegādājis šo mašīnu ar "CE" marķējumu, pievienojot lietošanas un apkopes instrukcijas, un ir izsniedzis atbilstības deklarāciju.

26 Uzskatot, ka pastāv neskaidrības jautājumā par to, vai dalībvalsts var uzlikt mašīnas importētājam tik plašus pienākumus kā tie, kas paredzēti Likuma par drošību darba vietā 40. pantā, Augstākā tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Ņemot vērā Direktīvu 98/37 [..] un EKL 28. un 30. pantu, kādi ierobežojumi Kopienu tiesībās ir paredzēti pienākumiem, kas saistīti ar mašīnas raksturīpašībām attiecībā uz drošību, ko valsts tiesības var uzlikt tādas mašīnas importētājam (vai kādam citam izplatītājam), kurai ir "CE" marķējums,

— pirms mašīnas pirkuma un

— pēc šī pirkuma?

2) Paskaidrojumi ir it īpaši nepieciešami par šādiem jautājumiem:

a) kādā apjomā un kādos apstākļos Kopienu tiesības atļauj saistībā ar drošību uzlikt mašīnas, kurai ir "CE" marķējums, importētājam (vai kādam citam izplatītājam) darbības vai kontroles pienākumus?

b) vai un kādā veidā importētājam (vai kādam citam izplatītājam) uzlikto pienākumu novērtējums saistībā ar Kopienu tiesībām ir atkarīgs no tā, par kāda veida mašīnas drošības defektiem ir runa?

c) vai — un apstiprinošas atbildes gadījumā — kādā apmērā [šī sprieduma 14. punktā] minētā Likuma par drošību darba vietā 40. pants ir pretrunā ar un attiecīgā gadījumā kā tieši tas ir pretrunā ar Kopienu tiesībām, ņemot vērā šo pienākumu neievērošanas kriminālatiesiskās un civiltiesiskās sekas, kas minētas [*in extenso* iesniedzējtiesas lēmumā un rezumētas šī sprieduma 15. un 16. punktā]?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

27 Vispirms ir jāatgādina, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros Tiesai nav jāizskata jautājums par valsts tiesību saderību ar Kopienu tiesībām.

28 Iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu precizēt, no vienas puses, Direktīvā 98/37, kā arī EKL 28. un 30. pantā paredzētos pienākumus, kas noteikti tādas mašīnas

importētājam, kas ražota vienā dalībvalstī un importēta citā dalībvalstī, un, no otras puses, sodus, ko dalībvalsts var piemērot sakarā ar šo pienākumu pārkāpumu. Vispirms ir jāizskata importētāja pienākumi.

Par importētāja pienākumiem

29 Ir lietderīgi atzīmēt, ka šī jautājuma izskatīšana attiecas tikai uz citā dalībvalstī ražotas mašīnas importētāja situāciju kādā citā dalībvalstī. Saskaņā ar Direktīvas 98/37 sistēmu šī situācija ir jāatšķir no tāda importētāja situācijas, kas ieved Eiropas Kopienā ārpus tās ražotu mašīnu. Šī sprieduma mērķis nav izskatīt šo pēdējo minēto situāciju.

30 Attiecībā uz Direktīvas 98/37 piemērošanu attiecīgajā laikā no Direktīvas preambulas pirmā un divdesmit piektā apsvēruma, 14. panta un VIII pielikuma B punkta izriet, ka tā konsolidē vairākas reizes grozīto Direktīvu 89/392 un ka tā neietekmē dalībvalstu saistības attiecībā uz Direktīvas 89/392, kā arī to direktīvu, ar kurām tā grozīta, transponēšanas un piemērošanas termiņiem. Pat ja pamata lietā esošie pienākumi izriet no Direktīvas 89/392 vai no kādas direktīvas, ar kuru tā grozīta, Direktīvas 98/37 14. panta otrajā daļā ir noteikts, ka atsauces uz atceltajām direktīvām uzskatāmas par atsaucēm uz šo direktīvu.

31 Direktīvas 98/37 mērķis saskaņā ar tās preambulas otro, sesto, septīto un devīto apsvērumu ir nodrošināt mašīnu brīvu apriti iekšējā tirgū un izpildīt veselības

aizsardzības un drošības pamatprasības attiecībā uz šīm mašīnām, aizvietojot valstu sertifikācijas un atbilstības atestācijas sistēmas ar saskaņotu sistēmu. Šajā sakarā Direktīvas 3. pantā un I pielikumā ir uzskaitītas veselības aizsardzības un drošības pamatprasības, kurām ir jāatbilst dalībvalstīs ražotajām mašīnām un drošības sastāvdaļām. Saskaņā ar Direktīvas 4. pantu dalībvalstis nedrīkst ierobežot šīm pamatprasībām atbilstīgu mašīnu piedāvāšanu tirgū.

32 Saskaņā ar Direktīvas 98/37 5. pantu par atbilstīgām šīs direktīvas noteikumiem tiek uzskatītas mašīnas, kurām ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija.

33 Direktīvas 8. panta 1. punkts paredz ražotāja vai viņa Kopienā reģistrēta pilnvarotā pārstāvja pienākumu marķēt mašīnas ar "CE" zīmi un sastādīt EK atbilstības deklarāciju.

34 No Direktīvas 98/37 preambulas divdesmitā apsvēruma izriet, ka ražotājiem būtu jāuzņemas atbildība par viņu ražoto mašīnu atbilstības veselības aizsardzības un drošības būtiskajām prasībām sertificēšanu.

35 Tomēr saskaņā ar Direktīvas preambulas divdesmit pirmo apsvērumu noteiktu veidu mašīnām ar paaugstinātu apdraudējuma pakāpi vēlams piemērot stingrāku sertifikācijas procedūru. Tā tas ir tādu štanču gadījumā kā pamata lietā.

36 Direktīvas 8. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts — "pirms piedāvāšanas tirgū ražotājs [..] iesniedz mašīnu paraugus VI pielikumā minētajai EK tipa pārbaudei, ja šīs mašīnas ir minētas IV pielikumā [..] vai ja [tādu standartu] nav".

37 Štances ir minētas Direktīvas 98/37 IV pielikuma A punkta 9. punktā. Saskaņā ar Tiesai iesniegto informāciju saskaņotais standarts attiecībā uz štancēm, proti, standarts EN 12622, tika pieņemts tikai 2001. gada septembrī, t.i. — pēc tam, kad notika negadījums, kura rezultātā tika uzsākta pamata lieta. No tā izriet, ka tāda mašīna kā pamata lietā ir jāpārbauda atbilstoši EK tipa pārbaudei, kas paredzēta minētās direktīvas VI pielikumā.

38 Saskaņā ar minētā VI pielikuma 1. punktu EK tipa pārbaudi veic trešā iestāde, saukta par "pilnvaroto iestādi", kas konstatē un apliecina, ka attiecīgais mašīnas paraugs atbilst Direktīvas 98/37 noteikumiem.

39 Saskaņā ar šī pielikuma 2. punktu ražotājam ir jāiesniedz EK tipa pārbaudes pieteikums, iesniedzot pilnvarotajai iestādei tehnisko dokumentāciju, kā arī ražošanai paredzētās mašīnas paraugu. Pēc tam, kad šī iestāde ir izsniegusi EK tipa pārbaudes sertifikātu, ražotājam saskaņā ar Direktīvas 98/37 8. panta 4. punkta otro daļu un II pielikuma A punkta ceturto ievilkumu ir pienākums norādīt šo sertifikāciju EK atbilstības deklarācijā, kas tiek sastādīta katrai šī veida mašīnai, un apliecināt šajā deklarācijā, ka attiecīgā mašīna atbilst paraugam, kas iesniegts EK tipa pārbaudei.

40 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pamata lietā attiecīgajai mašīnai bija "CE" marķējums un ražotājs, *Amada Europe*, šai mašīnai bija sastādījis EK atbilstības

deklarāciju, kurā minēta EK tipa pārbaude, kuru veikusi iestāde ar nosaukumu "AIF/S".

41 No minētā lēmuma tāpat izriet, ka šī mašīna bija bīstama vairākos aspektos, neraugoties uz to, ka tai bija "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija. Svarīgākais jautājums ir par to, vai saskaņā ar Direktīvas 98/37 noteikumiem atbildīgs par šīs situācijas sekām ir minētās mašīnas importētājs.

42 Gan tad, kad atbilstību apliecina pats ražotājs, gan tad, kad to apliecina ar pilnvarotas iestādes līdzdalību saskaņā ar Direktīvas 98/37 VI pielikumu, šī direktīva uzliek ražotājam pienākumu sastādīt EK atbilstības deklarāciju un marķēt attiecīgo mašīnu ar "CE" zīmi.

43 Papildus tam šīs direktīvas 7. panta 3. punktā ir paredzēts — ja uz mašīnām, kuras neatbilst prasībām, ir "CE" marķējums, kompetentā dalībvalsts attiecīgi "vēršas pret deklarācijas sastādītāju", proti — ražotāju.

44 To personu, kas ir atbildīgas par mašīnu atbilstību, skaita paplašināšana neatbilst minētās direktīvas sistēmai un tostarp tās 7. panta 3. punktam.

45 Direktīvas 98/37 pamatmērķis ir vienkāršot mašīnu atbilstības noteikšanas kārtību, lai pēc iespējas plašākā apmērā nodrošinātu mašīnu brīvu apriti iekšējā tirgū. Šis

mērķis tiktu kavēts, ja uzņēmumus, kas izplatīšanas ķēdē atrodas pēc ražotāja, tostarp importētājus, kas ieved mašīnas no vienas dalībvalsts otrā, arī varētu atzīt par atbildīgiem par šo mašīnu atbilstību.

46 Direktīva 98/37 tādējādi nepieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, kas paredz, ka importētājam, kurš kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotu mašīnu, kurai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija, ir jānodrošina šīs mašīnas atbilstība minētajā direktīvā paredzētajām drošības un veselības aizsardzības pamatprasībām.

47 Neraugoties uz to, importētājiem, kas kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotas mašīnas, saskaņā ar Direktīvu 98/37 var būt uzlikti noteikti pienākumi.

48 Šajā sakarā Direktīvas I pielikuma 1.7.4. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts — nododot mašīnas ekspluatācijā, visām mašīnām jāpievieno instrukciju tulkojums tās valsts valodā vai valodās, kurā šīs mašīnas paredzēts lietot, un instrukcijas oriģinālvalodā, ko sagatavojis vai nu ražotājs vai persona, kura mašīnu ievieš attiecīgās valodas apgabalā. Tāpat saskaņā ar piezīmi minētās direktīvas II pielikuma A punkta 1. lpp. beigās EK atbilstības deklarācijai ir jāpievieno tulkojums vienā vai vairākās oficiālajās valodās, ko lieto valstī, kur mašīnu paredzēts lietot, un kas veikts saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas uz instrukciju tulkojumiem. No tā izriet, ka dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar Direktīvu 98/37 mašīnas importētājam var uzlikt pienākumu pārtulkot instrukcijas šīs valsts valodā vai valodās, kā arī pārtulkot EK atbilstības deklarāciju minētās valsts valodā vai valodās.

49 Turklāt, ņemot vērā importētāja stāvokli izplatīšanas ķēdē, dalībvalstu prasība, lai importētājs nodrošina, ka attiecīgā mašīna ir marķēta ar "CE" zīmi un citiem šīs direktīvas I pielikuma 1.7.3. punktā paredzētajiem marķējumiem, kuros ietverta visa informācija par minētās mašīnas lietošanas drošību, piemēram, par rotējošo daļu ātrumu, ir uzskatāma par saderīgu ar Direktīvu 98/37.

50 Direktīvas 98/37 2. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā noteikto mašīnu piedāvāšanu tirgū tikai tad, ja tās neapdraud veselību un drošību.

51 Šī dalībvalstīm uzliktā tirgus uzraudzības pienākuma kontekstā minētās direktīvas 2. panta 2. punktā ir paredzēts, ka tas neskar dalībvalstu tiesības, pienācīgi ievērojot Līgumu, noteikt prasības, ko tās uzskata par vajadzīgām, lai nodrošinātu cilvēku aizsardzību minēto mašīnu lietošanas laikā.

52 No tā izriet, ka dalībvalstis var uzlikt importētājam tādus sadarbības pienākumus attiecībā uz tirgus uzraudzību kā informācijas sniegšanas pienākums. Notiekot tādam nelaimes gadījumam kā pamata lietā, dalībvalsts var uzlikt importētājam pienākumu sniegt visu lietderīgo informāciju, lai izvairītos no līdzīgu nelaimes gadījumu atkārtošanās, tostarp sadarbojoties ar šīs valsts kompetentajām iestādēm, lai veiktu pasākumus, kas saskaņā ar Direktīvas 98/37 7. pantu iestādēm ir jāveic, kā, piemēram, attiecīgo mašīnu izņemšana no tirgus.

53 Šādi sadarbības pienākumi tomēr nevar uzlikt importētājam pienākumu pašam pārbaudīt mašīnas atbilstību Direktīvā 98/37 paredzētajām pamatprasībām, jo tāds pienākums būtu pretrunā tās sistēmai.

54 Šie pienākumi katrā ziņā ir nosakāmi, ievērojot Līgumu. Tādējādi tiem ir jāiekļaujas EKL 28. un 30. pantā noteiktajās robežās.

55 Tādējādi ir jāatgādina — neraugoties uz EKL 28. pantā paredzēto importa kvantitatīvo ierobežojumu aizliegumu, dalībvalstis var veikt tādus pasākumus, kurus pamato kāds no EKL 30. pantā paredzētajiem sabiedriskās intereses apsvērumiem vai kāda saistoša Tiesas judikatūrā paredzēta prasība, tāda kā veselības aizsardzība, ar nosacījumu, ka šie pasākumi ir atbilstoši paredzētā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo (šajā sakarā skat. 2003. gada 8. maija spriedumu lietā C-14/02 *ATRAL*, *Recueil*, I-4431. lpp., 64. punkts, un tajā minēto judikatūru). Šie ierobežojumi ir piemērojami arī sadarbības pienākumam, ko dalībvalsts var uzlikt importētājiem, kas ieved citā dalībvalstī ražotas mašīnas.

Par sodu sistēmu

56 Otrkārt, ir jāizskata jautājums par krimināl sodiem un civiltiesiska rakstura sodiem, kurus valsts tiesības saskaņā ar Kopienu tiesībām var paredzēt no Direktīvas 98/37 izrietošo pienākumu pārkāpuma gadījumā.

57 Ir jāatzīmē, ka Direktīva 98/37 neuzliek dalībvalstīm konkrētu pienākumu attiecībā uz sodu sistēmu. Tomēr no tā neizriet, ka valsts tiesību noteikumi, kas paredz kriminālsodu par to pienākumu pārkāpumu, kas uzlikti ar tiesību aktiem, kuri ievieš šo direktīvu, nav saderīgi ar šo direktīvu (šajā sakarā skat. 1996. gada 12. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-58/95, C-75/95, C-112/95, C-119/95, C-123/95, C-135/95, C-140/95, C-141/95, C-154/95 un C-157/95 *Gallotti* u.c., *Recueil*, I-4345. lpp., 14. punkts, un tajā minēto judikatūru).

58 Ņemot vērā brīvību, ko dalībvalstīm piešķir EKL 249. panta trešā daļa, dalībvalstīm ir pienākums izvēlēties vispiemērotākās formas un metodes, lai nodrošinātu direktīvu lietderīgo iedarbību (iepriekš minētais spriedums lietā *Gallotti*, 14. punkts).

59 Turklāt, ja direktīvas noteikumu pārkāpuma gadījumā tā neparedz konkrētu sodu vai šajā jautājumā atsaucas uz valsts normatīvajiem un administratīvajiem tiesību aktiem, EKL 10. pants uzliek dalībvalstīm pienākumu veikt visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu Kopienu tiesību piemērojamību un efektivitāti. Kaut arī tiek saglabāta rīcības brīvība attiecībā uz sodu izvēli, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai Kopienu tiesiskā regulējuma pārkāpumi tiktu sodīti apstākļos, kas būtībā un attiecībā uz procedūru ir analogi tiem, kas piemērojami par līdzīga rakstura un nozīmības valsts tiesību pārkāpumiem, un kas jebkurā gadījumā nodrošina, ka sods ir efektīvs, samērīgs un preventīvs (iepriekš minētais spriedums lietā *Gallotti*, 14. punkts).

60 No tā izriet, ka dalībvalstij ir tiesības krimināli sodīt par tajos tiesību aktos, kas paredz ieviest Direktīvu 98/37, paredzēto pienākumu neievērošanu, ja tā uzskata, ka tas ir atbilstošākais veids šīs direktīvas lietderīgās iedarbības nodrošināšanai, ja paredzētie sodi ir analogi tiem, kas piemērojami par līdzīga rakstura un nozīmības valsts tiesību pārkāpumiem un tie ir efektīvi, samērīgi un preventīvi (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gallotti*, 15. punkts).

61 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild šādi:

1) Direktīvas 98/37 noteikumi nepieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, saskaņā ar kuriem importētājam, kas kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotu mašīnu, kurai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija, ir jānodrošina, ka šī mašīna atbilst šajā direktīvā noteiktajām drošības un veselības aizsardzības pamatprasībām.

2) Minētie direktīvas noteikumi pieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, kas importētājam, kurš kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotu mašīnu, uzliek pienākumu:

— pirms mašīnas piegādes lietotājam nodrošināt, ka tai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija ar tulkojumu importēšanas dalībvalsts valodā vai valodās, kā arī lietošanas instrukcija ar tulkojumu minētās valsts valodā vai valodās;

— pēc tam, kad mašīna ir piegādāta lietotājam, sniegt valsts kontroles iestādēm visu lietderīgo informāciju un sadarboties ar tām, ja izrādās, ka šī mašīna rada risku drošībai vai veselībai, ar nosacījumu, ka ar šādām prasībām importētājam netiek uzlikts pienākums pašam pārbaudīt mašīnas atbilstību šajā direktīvā paredzētajām drošības un veselības pamatprasībām.

3) EKL 10. pants un 249. panta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neaizliedz dalībvalstij piemērot kriminālsodus, lai lietderīgi nodrošinātu Direktīvā 98/37 paredzēto pienākumu ievērošanu, ar nosacījumu, ka šie sodi ir analogi tiem sodiem, kas piemērojami par līdzīga rakstura un nozīmes valsts tiesību noteikumu pārkāpumiem, un ka jebkurā gadījumā tie ir efektīvi, samērīgi un preventīvi.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija direktīvas 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām noteikumi nepieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, saskaņā ar kuriem importētājam, kas kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotu mašīnu, kurai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija, ir jānodrošina šīs mašīnas atbilstība šajā direktīvā noteiktajām drošības un veselības aizsardzības pamatprasībām;**

2) **minētie direktīvas noteikumi pieļauj tādu valsts tiesību noteikumu piemērošanu, kas importētājam, kurš kādā dalībvalstī ieved citā dalībvalstī ražotu mašīnu, uzliek pienākumu:**

— **pirms mašīnas piegādes lietotājam nodrošināt, ka tai ir "CE" marķējums un EK atbilstības deklarācija ar tulkojumu importēšanas dalībvalsts valodā vai valodās, kā arī lietošanas instrukcija ar tulkojumu minētās valsts valodā vai valodās,**

— **pēc tam, kad mašīna ir piegādāta lietotājam, sniegt valsts kontroles iestādēm visu lietderīgo informāciju un sadarboties ar tām, ja izrādās, ka šī mašīna rada risku drošībai vai veselībai, ar nosacījumu, ka ar šādām prasībām importētājam netiek uzlikts pienākums pašam pārbaudīt mašīnas atbilstību šajā direktīvā paredzētajām drošības un veselības pamatprasībām;**

3) **EKL 10. pants un 249. panta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neaizliedz dalībvalstij piemērot krimināl sodus, lai lietderīgi nodrošinātu Direktīvā 98/37 paredzēto pienākumu ievērošanu, ar nosacījumu, ka šie sodi ir analogi tiem sodiem, kas piemērojami par līdzīga rakstura un nozīmes valsts tiesību noteikumu pārkāpumiem, un ka jebkurā gadījumā tie ir efektīvi, samērīgi un preventīvi.**

[Paraksti]